

א. תלמוד ירושלמי מסכת קידושין פרק ד דף סו טור ב/הי"ב

ר' חזקיה ר' כהן בשם רב אסור לדור בעיר שאין בה לא רופא ולא מרחץ ולא בית דין מכין וחובשין א"ר יוסי בי ר' בון אף אסור לדור בעיר שאין בה גינוניתא

R Chizkiah, R Cohen in the name of Rav says that it is forbidden to live in a city that does not have the following: doctor, a beit din (rabbinical court), a bath house. R Yossi the son of Bun says also a vegetable garden.

ב. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף יז עמוד ב

ותניא: כל עיר שאין בה עשרה דברים הללו אין תלמיד חכם רשאי לדור בתוכה: בית דין מכין ועונשין, וקופה של צדקה נגבית בשנים ומתחלקת בשלשה, ובית הכנסת, ובית המרחץ, ובית הכסא, רופא, ואומן, ולבלר, (וטבח), ומלמד תינוקות. משום רבי עקיבא אמרו: אף מיני פירא, מפני שמיני פירא מאירין את העינים.

A talmid chacham is forbidden to live in any city that does not have the following things: Beit Din, a tzedakah fund that is collected for by 2 and distributed by 3, a shul, a bath house, a bathroom, a doctor, an artisan, a scribe and a teacher of young students.

ג. רש"י מסכת סנהדרין דף יז עמוד ב

רופא - למול תינוקות.

אומן - מקיז דם

Doctor: Mohel for Brit Milah
Oman (Artisan): a blood letter

ד. שו"ת ציץ אליעזר חלק טו סימן לח

(ב) החיוב שמחויבים לרפאות את החולה הוא מתבטא לא רק בהגשת העזרה הרפואית ע"י הרופא, כי אם גם בהגשת עזרה כספית, וכזה כן כזה מקיימים על ידי זה כמה וכמה מצוות האמורות בתורה, עשין ולא תעשין, והמה: (א) לא תעמוד על דם רעך. (ב) והשבותו לו - לרבות אבידת גופו, ככה איתא במסכת סנהדרין ד' ע"ג ע"א. (ג) ואהבת לרעך כמוך - ככה מבאר הרמב"ן בספר תורת האדם שער הסכנה, ויעוין גם ברמב"ם בפ"ד מה' אבל ה"א. (ד) לא תוכל להתעלם - ככה מבאר המהרש"א בסנהדרין שם כי הלא תוכל להתעלם הכתוב גבי והשבותו לו קאי נמי אאבידת גופו. (ה) וחי אחיך עמך - לראות להחיותו - ככה מתבאר בשאלות דרב אחאי גאון שאילתא ל"ח ובהעמק שאלה אות א' יעו"ש.

ה. שו"ת ציץ אליעזר חלק טו סימן מ

(ה) וחיוב זה ישנו גם בכל היכא שצריכים להציל חולה ממחלתו, מסוכנת או לא מסוכנת, וישנו בדבר זה גם משום קיום מצות ואהבת לרעך כמוך, וכדמצינו להרמב"ן בתורת האדם שער הסכנה שכותב בכזאת כדיעו"ש, ויעוין בספר שבת יהודה על יו"ד למהר"י עייאש ז"ל ס"י של"ו שכותב דענין בקשת הרופא לרפאות הוא דבר מוכרח ויש לו עיקר מן התורה וכמעט שיש חיוב חזק על החולה והקרובים לחזר על הרופא המובהק ולחזר אחר הסממנין המועילין לרפאות אותו חולי ע"ש, וכך העלה גם בספר שו"ת מעשה אברהם (אשכנזי) חיו"ד ס"י נ"ה שיש חיוב חזק על החולה והקרובים לחזור אחר הרופא וכו', בדומה ממש למה שהעלה המהר"י עייאש הנז' עיי"ש.

...
ויעוין בספר ליקוטים מרבי רפאל מלכי מחברת ב' (רב ורופא בירושלים באמצע המאה החמישית לאלף הנוכחי) שכותב בתוך דבריו בזה"ל: מתיקון הציבור בכל מקום ומקום שישראל יושבים ליחד קופה לביקור חולים, והוא שהחולים העניים שאין ידם משגת להוצאות רפואתם, הקהל שולחים להם רופא לבקרם והרפואות מכיס הקהל, ונותנים להם מזון הראוי לחולים דבר יום ביומו כפי ציווי הרופאים עכ"ל, הרי שדבר זה שציבור ישא בעול היחיד בריפוי הותקן כבר זה עידן ועידנין מימים ימימה, וזה תואם את ההלכה בזה וכנז"ל.

ובשו"ת מעשה אברהם הנ"ל מסיק נמי בתוך דברי תשובתו שם, דחיוב מוטל על הרבנים והפרנסים לכונן את הציבור ליקח רופא מובהק מכיס הכולל כדי לבקר חולי ישראל העניים ולתת להם רפואות וכו' יעו"ש.

וא"כ מינה בגו"ש שחייבים בכך מוסדות העיריה להקציב תקציב - סיעודי לכך וק"ו בן בנו של ק"ו שחייבים לישא בעול בזה משרדי הבריאות והסעד הממשלתיים.

ו. תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף פה עמוד א

ואי א"ל: מייתינא אסיא דמגן במגן, א"ל: אסיא דמגן במגן - מגן שוה

If he says that he will call for you a doctor that will heal you for free you may tell him that a doctor that heals for free is worth nothing .

ז. **רש"י מסכת בבא קמא דף פה עמוד א**
אסיא דמגן - שירפא בחנם וקרובו הוא.

ח. **תלמוד בבלי מסכת בבא בתרא דף ז עמוד ב**
תנני. כופין אותו לבנות לעיר חומה ודלתים ובריח; רשב"ג אומר: לא כל העיירות ראויות לחומה.

...
כופין אותו לבנות לעיר כו'. (ת"ר: כופין אותו לעשות לעיר דלתים ובריח:) ורבן שמעון בן גמליאל אומר: לא כל העיירות ראויות לחומה, אלא עיר הסמוכה לספר - ראויה לחומה, ושאינה סמוכה לספר - אינה ראויה לחומה... בעא מיניה רבי אלעזר מרבי יוחנן: כשהן גובין, לפי נפשות גובין, או דילמא לפי שבח ממון גובין? אמר ליה: לפי ממון גובין, ואלעזר בני, קבע בה מסמרות. איכא דאמרי, בעא מיניה רבי אלעזר מרבי יוחנן: כשהן גובין, לפי קירוב בתים הן גובין, או דילמא לפי ממון גובין? אמר ליה: לפי קירוב בתים הן גובין, ואלעזר בני, קבע בה מסמרות.

Mishna: you can force him to pay for city walls and gates. R Shimion Ben Gamliel say not all cities need gates.

“You can force him to pay for the city walls”: R Shimion Ben Gamliel say not all cities need gates, rather only those that are close to enemies requires a wall... R Eliezer asked of R Yochanan: When we collect money from them how do we collect? According to number of people (total cost/total people) or according to who is wealthy? He said to him that we collect according to wealth-and Elazar my son established this as the permanent ruling. There is version of this text: R Eliezer asked of R Yochanan: When we collect money from them how do we collect? According to number of people (total cost/total people) or according to proximity to the wall? He said to him that we collect according to proximity to the wall-and Elazar my son established this as the permanent ruling.

ט. **שולחן ערוך חושן משפט הלכות שותפים בקרקע סימן קסג**

סעיף א
א א} כופין בני העיר זה את זה, ג} לעשות חומה, דלתים ובריח לעיר; ד} ולבנות להם בית הכנסת; ולקנות ספר תורה נביאים וכתובים, ב} {ב} כדי שיקרא בהם כל מי שירצה, מן הצבור.

הגה: ה} וה"ה לכל צרכי העיר ו} {ג} עיין ג} בא"ח ס"י נ"ה דין שכירות חזן לבני העיר גם ס"י נ"ג שם. ז} וכופין בני העיר זה את זה להכניס אורחים ולחלק להם צדקה וליתן בתוך כיס של צדקה... כל צרכי צבור שאינן יכולין להשוות עצמן, <א> יש להושיב כל בעלי בתים הנותנים מס י} ויקבלו עליהם שכל אחד יאמר דעתו לשם שמים, יא} וילכו אחר הרוב. יב} ואם המעוט ימאנו, הרוב יכולין לכופ אותן אפילו בדיני גוים, ולהוציא ממון על זה, יג} והם צריכין לתת חלקם. יד} והמסרוב מלומר דעתו על פי החרם, בטלה דעתו ואזלינן בתר רוב הנשארים האומרים דעתן (תשובת מוהר"ם ספר קנין סימן כ"ז והגהת מ"י פי"א דתפלה). ועיין ב"ד סימן רנ"ו אימת חייב ליתן לכיס של צדקה

י. **תלמוד בבלי מסכת גיטין דף מה עמוד א**

מתנני. אין פודין את השבויין יתר על כדי דמיהן, מפני תיקון העולם; ואין מבריחין את השבויין, מפני תיקון העולם; רשב"ג אומר: מפני תקנת השבויין.

גמ'. איבעיא להו: האי מפני תיקון העולם - משום דוחקא דצבורא הוא, או דילמא משום דלא לגרבו ולייתו טפי? ת"ש: דלוי בר דרגא פרקא לברתיה בתליסר אלפי דינרי זהב. אמר אביי: ומאן לימא לן דברצון חכמים עבד? דילמא שלא ברצון חכמים עבד.

יא. **רש"י מסכת גיטין דף מה עמוד א**

מפני דוחקא דציבורא הוא - אין לנו לדחוק הצבור ולהביאו לידי עניות בשביל אלו. או דילמא - דלא ימסרו עובדי כוכבים נפשיהו וליגרבו ולייתו טפי מפני שמוכרין אותן ביוקר ונפקא מינה אם יש לו אב עשיר או קרוב שרוצה לפדותו בדמים הרבה ולא יפילהו על הצבור. בתליסר אלפי דינרי - אלמא משום דוחקא דציבורא הוא.